

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques, wat betreft de informatieverplichting ten aanzien van de nieuwe gebruikers
 - Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Middels dit besluit bepalen we de voorwaarden en modaliteiten volgens dewelke de erkende dienstencheque-ondernemingen, in het geval de huishoudhulp prestaties verricht bij de gebruiker thuis, nieuwe gebruikers moeten informeren over de geldende regels van de dienstenchequereglementering en de verplichtingen die voortvloeien uit de welzijnsreglementering zodat de werknemers in goede arbeidsomstandigheden kunnen werken en de blootstelling aan bepaalde risico's en onveilige situaties beperkt wordt.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

Beleidsveld: tewerkstellingsbeleid

Dit besluit stelt dat de dienstencheque-onderneming, in het geval de huishoudhulp prestaties verricht bij de gebruiker thuis, nieuwe gebruikers moeten informeren over de geldende regels van de dienstenchequereglementering en de verplichtingen die voortvloeien uit de welzijnsreglementering.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd onderworpen aan:

- het wetgevingstechnisch – en taaladvies nr 2024/37 van 8 februari 2024;
- het advies van de inspectie van financiën 6 maart 2024;
- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting is overeenkomstig artikel 31 §2 2° van het BVR VCO niet vereist;

- het advies van de SERV van 22 april 2024 ;
- de Raad van State heeft op 15 mei 2024 beslist geen advies te verlenen overeenkomstig artikel 84, § 5, van de wetten 'op de Raad van State';

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het dienstenchequesysteem telt meer dan: 1000 erkende ondernemingen, 100.000 huishoudhulpen en 750.000 gebruikers. Jaarlijks besteedt de Vlaamse overheid meer dan anderhalf miljard subsidies aan dit systeem. Het is dan ook belangrijk dat de verplichtingen die voortvloeien uit de regelgeving worden nageleefd door alle betrokken actoren en de subsidies correct worden besteed.

De tewerkstelling in de dienstenchequesector is vrij specifiek. Hoewel de dienstenchequewerknemers zijn tewerkgesteld door een erkende dienstencheque-onderneming en onder het gezag van deze laatste vallen, worden de activiteiten verricht ten behoeve van een particuliere gebruiker en vaak ook in de woonplaats van deze laatste. De erkende onderneming blijft als werkgever echter verantwoordelijk voor de naleving van de dienstenchequeregeling en moet daarnaast ook de arbeids- en loonvoorwaarden alsook de verplichtingen voorzien in de welzijnsreglementering respecteren. De werkgever moet er bijvoorbeeld op toezien dat de werknemers enkel prestaties verrichten die toegelaten zijn in het kader van de dienstenchequereglementering, geen prestaties verrichten in de eigen woning of ten behoeve van familieleden tot in de 2e graad, met geschikt materiaal en producten kunnen werken, niet blootgesteld worden aan chemische producten, ... en in een omgeving werken waar ze niet blootgesteld worden aan onveilige situaties/omstandigheden.

De erkende onderneming moet met andere woorden de nodige afspraken maken met de gebruiker zodat de dienstenchequereglementering wordt nageleefd en haar werknemers in veilige en goede arbeidsomstandigheden kunnen werken.

In de praktijk wordt echter vastgesteld dat er ten huize van de gebruiker enkele elementaire verplichtingen met betrekking tot de dienstenchequeregeling alsook de reglementaire bepalingen inzake welzijn op het werk niet overal even goed worden gerespecteerd. Zo bleek onder andere uit vaststellingen van de directie toezicht welzijn op het werk (FOD Werkgelegenheid) dat er vaak een gebrek aan toezicht is door de dienstencheque-ondernemingen ten huize van de gebruikers. Er werd vastgesteld dat de werkgever vaak niet nagaat of het materiaal geschikt is voor of voldoende aangepast is aan het uit te voeren werk zodat de veiligheid en de gezondheid van de werknemers tijdens het gebruik van deze kunnen worden gewaarborgd. Door het bijzondere karakter van hun werkplek, kan er echter niet permanent toezicht worden uitgeoefend door de werkgever. Daarenboven is dat toezicht niet evident, omdat er geen vrije toegang is tot de woning, zonder akkoord van de gebruiker. Daarnaast stelt ook de Vlaamse sociale inspectie regelmatig vast dat er ten huize van de gebruiker enkele elementaire verplichtingen met betrekking tot de dienstenchequeregeling niet altijd worden nageleefd, bijvoorbeeld werknemers die gaan poetsen bij familieleden, in de praktijk de professionele ruimtes van de woning poetsen, Het is echter essentieel dat de dienstenchequeregeling wordt nageleefd en de erkende onderneming de gebruiker minstens wijst op de wettelijke verplichtingen en welk schoonmaakmateriaal en -producten ter beschikking moeten gesteld worden om het welzijn van de werknemers te garanderen.

Middels dit besluit bepalen we de modaliteiten volgens dewelke de erkende dienstencheque-ondernemingen, in het geval de huishoudhulp prestaties verricht bij de gebruiker thuis, nieuwe gebruikers moeten informeren over de geldende regels van de dienstenchequereglementering en de verplichtingen die voortvloeien uit de welzijnsreglementering zodat de werknemers in goede

arbeidsomstandigheden kunnen werken en de blootstelling aan bepaalde risico's en onveilige situaties beperkt wordt.

Concreet zal de erkende onderneming, voor elke nieuwe gebruiker, voorafgaand aan de eerste tewerkstelling, een document moeten opstellen waarin enerzijds gewezen wordt op de algemene wettelijke verplichtingen die van toepassing zijn op de gebruiker en anderzijds gewezen wordt op het veilig gebruik van producten en werkmaterialen, teneinde gezonde en veilige arbeidsomstandigheden te garanderen.

Het document omvat tevens een oplistings van omgevingsfactoren op basis waarvan de gebruiker en de erkende onderneming gevaren en risico's eigen aan de werkplek kan identificeren. De erkende onderneming dient dit document samen met de gebruiker te overlopen vóór of uiterlijk op het moment zelf dat de eerste keer prestaties zullen worden geleverd bij die nieuwe gebruiker. Dit document dient in twee exemplaren opgemaakt en door beide partijen ondertekend te worden. Het ene getekend exemplaar wordt overhandigd aan de onderneming. Het tweede exemplaar dient de gebruiker bij te houden.

Deze verplichting geldt enkel voor gebruikers die, op het moment van de inwerkingtreding van deze bepaling, nog geen contractuele relatie hebben in het kader van de dienstencheques met de onderneming die de dienstverlening zal verzorgen. Op die manier wordt dan ook niet ingebroken in de bestaande contractuele relaties tussen de betrokken partijen.

In het geval er tevens een schriftelijke overeenkomst wordt opgemaakt tussen de onderneming en de gebruiker kan de onderneming er in voorkomend geval voor opteren om dit voornoemd document te integreren in deze schriftelijke overeenkomst. Er geldt in dat geval dus geen verplichting om voor deze informatieverplichting ook een afzonderlijk document op te maken en te ondertekenen.

Ten slotte worden er ook nog enkele technische correcties doorgevoerd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques, wat betreft de digitalisering. Hierin worden een aantal data aangepast overeenkomstig de geplande operationalisering van het nieuw dienstenchequemodel.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel voegt de definitie van prestatiedatum in het KB toe, en dit in overeenstemming met de betreffende definitie in de wet.

Artikel 2

In dit artikel wordt in uitvoering van artikel 10, eerste lid van de wet het departement aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke als bedoeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in artikel 10/1 van deze wet

Artikel 3

In dit artikel wordt bepaald op welke wijze de informatieverplichting door de erkende onderneming ten aanzien van nieuwe gebruikers dient te gebeuren, ingeval de activiteiten uitgevoerd moeten worden in de woonplaats van de gebruiker. In dat geval dient er een schriftelijk document opgesteld en door beide partijen ondertekend te worden, voorafgaand aan de eerste werkzaamheden bij de nieuwe gebruiker. Dit document bevat zowel een verwijzing naar de algemene wettelijke verplichtingen van de gebruiker als naar de aandachtspunten inzake veiligheid en welzijn op de werkvloer ter plaatse.

De algemene wettelijke verplichtingen uit de wet en het KB, die van toepassing zijn op de gebruiker, omvatten ten minste:

- een opsomming van de toegelaten activiteiten zoals omschreven in artikel 2, §1, 3° van de wet van 20 juli 2001 ter bevordering van buurtdiensten en -banen en artikel 1, 2° van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques
- de vermelding dat er per gepresteerd arbeidsuur maar 1 dienstencheque mag worden ontvangen zoals omschreven in artikel 3 van voornoemde wet
- de vermelding dat er geen dienstencheques mogen worden overhandigd vooraleer de prestatie werd geleverd zoals omschreven in artikel 3 van voornoemde wet
- de vermelding dat de dienstenchequewerknemer geen prestaties mag leveren voor een verwante tot in de tweede graad of voor een gebruiker die dezelfde verblijfplaats. Zoals omschreven in artikel 3, 4e lid van de voornoemde wet

Daarnaast dient er de benodigde informatie vermeld te worden aangaande zowel veilig gebruik van (schoonmaak)producten als het veilig gebruik van materialen (ergonomie).

Ten slotte dient er een beschrijving opgenomen te worden van de concrete activiteiten bij de betreffend gebruiker thuis, met daarbij aandacht voor eventuele risico's en de bijhorende voorzorgsmaatregelen om deze risico's in te perken. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van een checklist.

Artikel 4, 5, 6, 7 en 8

In deze artikelen worden technische correcties doorgevoerd inzake het BVR aangaande digitalisering van de dienstencheques. In concreto worden een aantal data aangepast aan de geplande effectieve operationalisering van de digitalisering.

Artikel 9

Dit artikel bepaalt de inwerkingtredingsdatum van enerzijds deze maatregel en van anderzijds de technische correcties

Artikel 10

Dit artikel heeft geen toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse Overheid.

B. ESR-TOETS

Deze wijziging heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De lokale en provinciale besturen die over een een sui generis afdeling dienstencheque beschikken zullen deze bepalingen moeten naleven.

4. ADVIES SERV

De sociale partners binnen de SERV gaven een verdeeld advies aangaande het ontwerp van besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques, wat betreft de informatieverplichting ten aanzien van de nieuwe gebruikers.

De werkgeversorganisaties ijveren voor werkbare voorstellen die op een efficiënte wijze bijdragen tot de realisatie van de doelstelling van deze maatregel, die zo budgetneutraal mogelijk zijn en waarbij overmatige administratieve lasten worden vermeden. Het feit dat de informatieverplichting met betrekking tot de dienstencheque- en welzijnsregelgeving kan opgenomen worden in een reeds bestaande schriftelijke overeenkomst, komt bijvoorbeeld tegemoet aan een dergelijke praktische operationele vertaling. De werkgeversorganisaties vragen wel om een overgangperiode van minimum 3 maanden te voorzien om de nieuwe verplichtingen te kunnen operationaliseren op bedrijfsniveau. Een overgangperiode werd geïntegreerd in dit besluit (artikel 9).

De werknemersorganisaties daarentegen vinden voorliggend voorstel ontoereikend om de kwaliteit van de jobs van de huishoudhulpen te verbeteren. Ze vragen de Vlaamse Regering om inspanningen van werkgevers op het vlak van preventie te stimuleren, onder andere via een versterking van de sociale inspectie, en een bijsturing van het besluit op verschillende punten. Zo ijveren ze voor:

- een standaarddocument en checklijsten die gevalideerd wordt door de federale en Vlaamse inspectiediensten.
- een overeenkomst met opsomming van rechten en plichten in plaats van een vrijblijvend "document" ter kennisgeving
- minimumvereisten voor materiaal en poetsproducten

Verder willen de werknemersorganisaties garanties naar de werknemers dat de bepalingen uit deze overeenkomst effectief worden opgevolgd door de gebruiker, de DC-onderneming, de huishoudhulp en het comité voor preventie en bescherming op het werk. Ook vragen ze dat het informeren over wettelijke verplichtingen gebeurt aan de hand van een plaatsbezoek.

Er dient evenwel op gewezen worden dat de Vlaamse Overheid niet bevoegd is voor de opmaak, uitvoering, interpretatie en handhaving van de welzijnsregelgeving.

Het is aan de sector zelf (eventueel in samenwerking met de bevoegde federale overheidsdienst) en aan de preventieadviseurs van de betrokken dienstencheque-ondernemingen om de inhoud van de checklist vorm te geven, een olijsting te maken met de minimumvereisten voor materiaal en poetsproducten en dit te toetsen aan de welzijnsreglementering. De Vlaamse overheid heeft hier noch de expertise, noch de bevoegdheid voor, maar zal een faciliterende rol opnemen om deze dialoog tussen de verschillende partners van de sector op te starten. Deze regeling doet trouwens geen afbreuk aan de bestaande verplichtingen die voortvloeien uit de codex welzijn op het werk.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerpbesluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de informatieverplichting ten aanzien van de nieuwe gebruikers

2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw te gelasten het voormelde ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Jo BROUNS

Bijlagen:

1. Het ontwerp van besluit;
2. Het advies van de inspectie van financiën van 6 maart 2024;
3. het advies van de SERV van 22 april 2024